

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-11-27
Besvaras senast
2024-12-11

Till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:237 Ny förköpslag för att motverka organiserad brottslighet

Det som sker på den svenska fastighets- och bostadsmarknaden är av stor strategisk betydelse för samhällets utveckling och en central fråga för landets kommuner, som har bostadsförsörjningsansvaret och är angelägna att skapa goda och hållbara livsvillkor för medborgare och företag. Det var mot denna bakgrund som det under åren 1967–2010 fanns en lagstiftning som gjorde det möjligt för kommunerna att med förköpsrätt träda in i köparens ställe vid planerade fastighetsförsäljningar. Denna lagstiftning avskaffades 2010 utan att nya verktyg infördes och trots att två utredningar framförde att kommunerna behövde något redskap för långsiktig hållbar planering. Boverket ansåg till exempel att det skulle vara rimligt att ge kommunerna möjlighet till förköp för att klara utvecklingen i tät bebyggelse. Lagstiftaren tog dock ingen hänsyn till detta, och det huvudsakliga motivet att avskaffa lagen var att förenkla och förbilliga försäljningsprocesserna.

Mycket har dock hänt på fastighets- och bostadsmarknaden sedan 2010, och dessvärre har oönskade effekter av att lagstiftningen avskaffades uppstått på många håll i landet. Strategisk mark i kommunerna ingår dessvärre alltför ofta i avancerade köp- och säljupplägg som sällan syftar till annat än kortsiktig vinstmaximering. Än värre är dock att det i sammanhanget förekommer kopplingar till organiserad brottslighet. Södertälje är en kommun som tidigt uppmärksammat dessa risker och därför successivt skärpt markanvisnings- och tillsynsprocesser. Kommunen arbetar också aktivt med att skanna samtliga de processer som är aktuella i samband med mark- och fastighetsaffärer där kommunen har strategiska intressen. De redskap som kommunen förfogar över i dag räcker dock inte till.

Sedan den gamla lagen avskaffades har samhällets utmaningar vuxit, och den organiserade brottslighetens ökade närvaro på fastighets- och bostadsmarknaden kräver nya åtgärder. Mot denna bakgrund är det rimligt att återinföra den kommunala förköpsrätten eller att införa ny lagstiftning med syftet att ge kommunerna bättre möjligheter att klara sitt bostadsförsörjningsansvar, motverka den organiserade brottsligheten och bidra till en sund samhällsutveckling. Den socialdemokratiska regeringen påbörjade våren 2022 ett sådant utredningsarbete. SD-regeringen förändrade emellertid direktiven till utredningen och begränsade uppdraget till att enbart komma med förslag i syfte att motverka organiserad brottslighet. Mot bakgrund av kommunernas bostadsförsörjningsansvar och behov av att kunna erbjuda såväl

trygga, sunda miljöer för sina invånare som näringslivsutveckling och samhällelig utveckling är denna begränsning beklaglig.

Utredningen om digitala fastighetsköp och förköpsrätt vid fastighetstransaktioner, SOU 2024:38, presenterades i maj, och remisstiden gick ut i oktober i år. Utredningen föreslår bland annat att det ska införas en kommunal förköpsrätt vid särskilt motiverade situationer i syfte att motverka organiserad brottslighet. Det är, trots att det vore önskvärt med en bredare grund för kommunal förköpsrätt, ett angeläget och nödvändigt steg i rätt riktning. Det har nu emellertid gått snart två och ett halvt år sedan den socialdemokratiska regeringen påbörjade arbetet med att ta fram en ny förköpslag, men den SD-ledda regeringens hantering av utredningen har dessvärre bidragit till att försena införandet av ny lagstiftning. Kommunernas möjligheter att motverka och förebygga organiserad brottslighet på den lokala fastighetsmarknaden är därför fortsatt begränsade.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Andreas Carlson:

När avser statsrådet och regeringen att komma med en proposition till riksdagen som möjliggör införandet av en ny förköpslag?

.....

Ingela Nylund Watz (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch